

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

I. Vzdělávání pedagogů a budování týmu

a) Účast na vzdělávacích akcích a seminářích

Školní metodik prevence sociálně – patologických jevů je vyškolen v akreditovaném kurzu u MŠMT č.j. 11313/2007 – 25 – 244. Cílem kurzu bylo připravit metodiky prevence na výkon jejich funkce, a to v souladu s vyhláškou č. 317/2005 Sb. § 9c) „Studium k výkonu specializovaných činností – prevence sociálně patologických jevů“.

b) Budování týmu

Společné prožitkové akce pro celý sbor (vánoční posezení, závěr školního roku)

II. Složení užšího realizačního týmu v rámci školy

- třídní učitel (TU)
- metodik prevence sociálně patologických jevů (ŠMP)- Mgr. Petra Fojtíková
- výchovná poradkyně (VP) – Mgr. Hana Dostálová
- ředitel školy – Mgr. Dušan Krumník

III. Zmapování skutečné situace ve škole

Třídní učitelé v 6. ročnících provedou ve svých třídách sociometrii. S vyhodnocením pomůže metodik prevence.

IV. Společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování = krizový scénář

A. Postupy pro počáteční stadia šikany

Jak postupovat při objevení problému (informací od rodičů, žáků, vlastním pozorováním):
- nahlášení TU – ŠMP + VP + řediteli školy - zvolí strategii řešení

!!CHRAŇTE ZDROJ INFORMACÍ!!

1. krok - Odhad závažnosti onemocnění - informovat ŠMP, VP, (popř. TU)

- velmi důležité je určit, jestli daný problém vyřeším (je to moje?) anebo jestli už problematika patří odborníkům (počáteční stádium, pokročilé stádium, neobvyklá forma šikanování - lynč)

4 kritéria:

- a) způsob chování a vypovídání obětí a svědků, je to moje pokud jsou otevření, ochotní pomoci a nesohlasí se špatným chováním (viz. tabulka),
- b) závažnost a četnost agresivních projevů,
- c) čas – jak dlouho šikanování trvá,
- d) počet agresorů a obětí.

Oznámení vedení školy a nástin řešení

2. krok - Rozhovor s informátory a obětí - provádí ŠMP + VP - kabinet

- *rozhovor s informátory (rodič, kamarád, kolega – kdokoliv kdo na problém upozorní)*

- o nereagovat obranně
- o nezpochybňovat
- o důležité je chránit zdroj a obsah informací!
- o dostanu-li signál od kohokoli – začnu třídu pozorovat (přímé varovné signály – ověřování informací)
- o důležitá je empatie – nedávat rady, jen vnímat
- o jakoukoli i „scifi“ výpověď, VŽDY ověřit
- o po odchodu informátora si vše zapsat

- *rozhovor s obětí*

POZOR! Oběť nemusí nic říct (PROCĚ?):

- má strach (pošlapaná důstojnost natolik), že už o tom nechce mluvit,
- bojí se chodit do školy, co ho tam zase čeká,
- bojí se to říct učitelům, aby nepřišla pomsta (možná odvěta agresorů),
- bojí se to říci doma, aby se nezačaly dít ještě horší věci, když se do toho vloží rodiče,
- bojí se, že by mu nikdo neuvěřil,

Zde je velmi důležitá role třídního učitele, výchovného poradce, školního metodika, oblíbeného učitele, apod. Může to být i spolužák, rodič – musí mít k té osobě důvěru!!

Důležité je, aby oběť:

- nás vnímala jako oporu a cítila od vás možnou POMOC!
- Aby, o tom vůbec s někým promluvila, aby problém ventilovala ze sebe VEN!
- TRPĚLIVOST v naslouchání

- rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní nevěděli – možná pomsta agresorů
- nereagovat obranně
- nezpochybňovat
- empatie, otevřenost
- důležitá je empatie – nedávat rady, jen vnímat
- jakoukoliv i „scifi“ výpověď ověřit
- *neslibovat něco, co nemůžu splnit*
- důležité je vše si zapsat pro další potřebu

3. krok - Nalezení vhodných svědků ŠMP, VP, ŠSP + TU

- *spolupráce s informátory a oběťmi – vytipování svědků*

- důležité jsou žáci, kteří sympatizují s obětí (sympatie x nesympatie oběti)

- ! nevybíráme si podle svých sympatií a podle jejich chování

- *výslech svědků nejlépe mezi čtyřma očima* (např. po vyučování, požádat o odnesení pomůcek do kabinetu), aby ostatní nevěděli (ochrana oběti)

4. krok - Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

- *rozhovory individuálně !*

- nesmí se konfrontovat oběti s agresorem, ani jejich zákonní zástupci - předcházení konfliktu! – viz. trojrozměrný pohled – „šikana jako závislost“

- *konfrontace svědků* (ale i tak max. 2 spolu) - pouze při protichůdných informacích !OPATRŇE!

5. krok – Ochrana oběti

- zvýšená pozornost ve školním klimatu (třídním),

- zpřísnit dozory (ošetřit pohyb dětí na záchodech, cestě do školy) a časté nahlížení do třídy o přestávce (nenápadně),

- po dobu šetření je možné se souhlasem vedení nechat oběť doma,

- doporučit rodičům odborníka v PPP nebo v SVP, či v jiné instituci zabývající se touto problematikou,

- praktický lékař.

6. krok – Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

- *vnější obraz šikanování! (popis nemocného čili patologického chování)*

- nutnost poskládané mozaiky informací, (důkazy, musím mít jistotu o tom, co se ve třídě děje - vztahy)

- konfrontace A – A (při rozporuplnosti informací – opět max. 2)

7. krok - Výchovná komise

- za účasti vedení školy + metodik prevence + výchovný poradce + třídní učitel + rodič + odborník = seznámení s problémem (postihy agresorů – odkaz na Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, čl. 5 – výchovná opatření)

- *Nástin struktury výchovné komise:*

- Úvod, přivítání – *vedení školy*

- Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – *vedení školy, popř. řešitel problému (ŠMP, VP, TU)*

- Jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – *vedení školy*

- Vyjádření zákonných zástupců

- Možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců, (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou).

- Seznámení rodičů s konkrétními možnými řešeními, které navrhuje škola – *vedení školy*

- Domluvit se na časovém horizontu (z hlediska nápravy chování agresora) - *TU*

- Zpětná kontrola (zda se situace zklidnila) - *TU*

- *Nezapomenout upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou - vedení školy*

Pozn. zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) by měli být zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.

Z tohoto jednání by měl být proveden zápis, který obsahuje (datum, struktura, závěr (na čem jsme se dohodli) podpisy všech zúčastněných, souhlas rodiče, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovanými řešeními souhlasí.

U agresorů není řešením vyloučení žáka ze školy. Přejde na jinou školu a v šikaně může pokračovat dál. Cílem je dostat ho z toho. Vyřešit mu příčinu útoku!!! Spolupráce....

8. krok – Rozhovor se zákonnými zástupci obětí – TU, ŠMP, VP (popř. vedení školy)

– jiný den než výchovná komise, !individuální setkání

- sdělení zákonným zástupcům, co jsme v dané věci zjistili (závěry zjištění, domluva na dalších opatřeních)

- časový horizont pro sledování situace (14 dní informace o situaci – rodinné a školní klima)

- **spolupráce (ochrana obětí)**

Kontakt na instituce / konkrétní odborník zabývající se problematikou šikany:

Pedagogicko-psychologická poradna,

praktický lékař,

Středisko výchovné péče Brno.

9. krok – Práce s celou třídou

- uzavření celé záležitosti vedením školy ve třídě (VP, ŠMP, TU)

- nastavení pravidel – charta třídy (nutno dodržovat všichni!) *TU* + *ŠMP* a informování pedagogického sboru

- třídu neustále sledovat

- ozdravení třídy – dlouhodobý proces

- při nezastavení problematiky šikanování kontaktovat ŠMP, VP (přivolání pomoci – instituce zabývající se touto problematikou)

B. Rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

Popis pásma mapující vztahy v třídním klimatu:

1. Techniky – mapující klima ve třídě (ŠMP)

- výběr technik cílených pro tuto problematiku (např.: Jména, Přezdívky, Had, Místa si vymění, Ruce, Loď, Tiché řady, Míček: Co mám /nemám rád(a)), apod.

2. Sociometrie (ŠMP, VP)

- zvláštní místnost

- individuální práce se žáky

3. Práce se třídou (komunitní kruh) (ŠMP, VP, ŠSP) za účasti TU

- pojmenování problému ve třídním klimatu

4. Vypracování závěrečné zprávy (ŠMP, VP)

důvěrná

popis I., II., III. části pásma k mapování vztahů

závěr

doporučení, rizika, odkaz na metodický pokyn MŠMT ČR čj.: 28275/200-22

5. Info a diskuze TU, ŠMP, VP, VŠ

popis dění ve třídě

kroky k řešení
role pedagoga

6. Kulatý stůl „INFO“ (ŠMP, VP, VŠ)

schůzka s pedagogy, kteří ve tř. učí – seznámení s problematikou
pedagogický sbor

7. Schůzka s rodiči (VŠ – písemná forma)

„mimořádná“

účast TU, VP, ŠMP, VŠ

seznámení se problémem (obecně) ne jmenovitě!

- pokud má zákonný zástupce zájem mluvit vždy individuálně se zákonným zástupcem o jeho dítěti

8. Výchovná komise

písemná forma vyzvání

struktura - viz

Nástin struktury výchovné komise:

- Úvod, přivítání – vedení školy
- Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – vedení školy, popř. řešitel problému (ŠMP, VP, TU)
- Jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – vedení školy
- Vyjádření zákonných zástupců
- Možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců, (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou).
- Seznámení rodičů s konkrétními možnými řešeními, které navrhuje škola – vedení školy
- Domluvit se na časovém horizontu (z hlediska nápravy chování agresora) - TU
- Zpětná kontrola (zda se situace zklidnila) - TU
- Nezapomenout upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou - vedení školy

Pozn. zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) by měli být zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.

Z tohoto jednání by měl být proveden zápis, který obsahuje (datum, struktura, závěr (na čem jsme se dohodli) podpisy všech zúčastněných, souhlas rodiče, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovanými řešeními souhlasí.

9. Spolupráce se specializovanými zařízeními

- Viz. XI.

10. Práce se třídou

PREVENCE: bezpečné klima, kamarádské vztahy – charta třídy: nastavení pravidel (spolupráce učitel + žáci)

- třídnické hodiny, výuka,
- výlety,
- víkendové akce,
- adaptační pobyty

C. Pokročilá šikana

- situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií (řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti).

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii + spolupráce se specializovanými zařízeními – viz. XI.

V. Prevence ve třídnických hodinách

S třídními kolektivy se pracuje na rozvoji pozitivních mezilidských vztahů. Za jejich rozvoj odpovídají především třídní učitelé, kteří dle možností a konkrétní situace ve třídách najdou odpovídající organizační formy (třídnické hodiny).

Žáci vědí, co je a co není šikana a jak se zachovat, když se v jejich blízkosti objeví.

VI. Prevence ve výuce

Všichni učitelé vnímají důležitost vytváření bezpečného prostředí. Kromě práce ve svém předmětu se soustředí na rozvoj pozitivních vztahů. Umožňují rozvoj spolupráce i zpětnou vazbu.

Žáci by měli znát a umět pracovat v komunitním kruhu, při skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně při zpětné vazbě atd.

Pracujeme s pravidly tříd a dynamikou třídního kolektivu.

Učitelé se snaží vyhnout technikám a metodám, které neúčelně vytvářejí či zvyšují napětí a následně vytvářejí potřebu uvolnit (vybít si) negativní energii např.:

- Veřejné vyhlásování výsledků písemných prací
- Srovnávání jednotlivých žáků a tříd
- Ironizování, zesměšňování
- Nenaplněné hrozby, častý křik
- Nehlášené písemné práce
- Vytváření stresového prostředí při učení

VII. Prevence ve školním životě mimo výuku

- příchod do školy – dozory v šatnách a na chodbách
- přestávky – dozory na chodbách
- oběd – dozory v jídelně
- odchod ze školy – dozory v šatnách

Dozory musí se zvýšenou intenzitou sledovat riziková místa (WC, školní bufet, zavřené dveře tříd během přestávky, šatny u tělocvičny).

V případě mimoškolní akce budeme spolupracovat s městským úřadem a městskou policií.

VIII. Účinný ochranný režim

- Pedagogické dozory
- Třídní pravidla
- Schránka důvěry – emailová adresa metodika
- Žákovský parlament

IX. Spolupráce s rodiči

Škola se snaží systémově spolupracovat s rodiči těmito prostředky:

- Vzájemné informování
 - ze strany školy v případě, že se šikana objeví
 - ze strany rodičů, že zpozorují nějaký problém
- Spolupráce při řešení problémů
- Konzultační dny
- Dny otevřených dveří
- Školská rada
- Školičky pro předškoláky
- Zapojení rodičů do akcí školy
- Letáček pro rodiče
- Informace pro rodiče na internetových stránkách školy – www.zsdvorska.com

X. Školní poradenské služby

Poradenské služby na škole poskytují

- Výchovný poradce – Mgr. Hana Dostálová
- Metodik prevence sociálně patologických jevů - Mgr. Petra Fojtíková

XI. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Instituce, zabývající se problematikou šikany	odborník/jméno zabývající se problematikou šikany	adresa	kontakt
Školní poradenské pracoviště školní psycholog, školní speciální pedagog	Výchovná poradkyně – Mgr. Hana Dostálová Metodik prevence sociálně patologických jevů – Mgr. Petra Fojtíková	ZŠ Blansko, Dvorská 26	Tel.: 516 418 675
Pedagogicko – psychologická poradna Blansko	Oblastní metodik prevence – Mgr. Radka Ježková	Nad Čertovkou 17, 67801 Blansko	Tel.: 516 418 779 www.pppblansko.cz
Pedagogicko – psychologická poradna Boskovice	Ivana Cvrkalová	Havlíčková 35, 68001 Boskovice	Tel.: 516 454 178 721 754 139 www.pppboskovice.cz
Středisko výchovné péče pro děti a mládež HELP ME		Bořetická 422 Brno Židenice	Tel.: 544 234 629
Středisko výchovné péče pro děti a mládež - ambulance		Hlinky 140, Brno – Staré Brno 60300	Tel.: 543212218
Středisko výchovné péče		Veslařská 246 637 00 Brno	Tel.: 543 216 685
Středisko sociální pomoci dětem		Hapalova 4, 621 00 Brno	Tel.: 541 229 298 spondea@sky.cz
Psychiatrická léčebna		Brno – Černovice, Hůskova 2	Tel.: 548 123 404
Krizové centrum Psychiatrické první pomoci		Jihlavská 20, 625 00 Brno	Tel.: 547 192 078
OSPOD	Vedoucí oddělení – Mgr. Jana Fadrná	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 358
OSPOD	Kurátor pro děti a mládež – Mgr. Zdenka Hlaváčková	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 231
OSPOD	Kurátor pro děti a mládež – Milan Daněk	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 227
Sdružení Podané ruce, o.s.	Radovan Voříšek Jan Veselý	Hapalova 22, 621 00 Brno	Tel.: 549 211 278 prevcentrum@volny.cz www.podaneruce.cz
Prevcentrum	Ing. Aleš Herzog	Sadová 2, 678 01 Blansko	Tel.: 516 410 621
Policie ČR, Městské ředitelství Brno		Cejl 4/6 611 38 Brno	Tel.: 541 521 111 415 250 019
Probační a mediační služba ČR	Mgr. Brandstatterová Renáta Mgr. Wesselsová Alena	Hybešova 457, 678 01 Blansko	Tel.: 516 429 206 516 429 205 www.pmscz.cz
Dětský diagnostický ústav		Hlinky 140 603 00 Brno	543 212 218 ddu@ddu.sss.brno.cz

Linky důvěry (regionální a nadregionální) a internetové poradny

- Linka bezpečí a Krizové centrum (nadace Naše dítě)
Ústavní 95/91, 18100 Praha 8
0800155555
Telefonní linka je bezplatně přístupná z celé republiky a je v provozu 24 hodin denně.
- Bílý kruh bezpečí
(Sdružení pro pomoc obětem trestné činnosti a jejich blízkým)
Duškova 20, 150 00 Praha 5
(02) 5731 7100
Bílý kruh bezpečí zřídil v poslední době poradny v dalších městech: v Brně, Ostravě, Olomouci, Plzni a Pardubicích.
- Občanské sdružení proti šikanování
Podbabská 17, 160 41 Praha 6
www.sikana.cz
- Amnesty International ČR
Palackého 9, Praha 1
(02) 249446993
amnesty@ecn.cz
- www.minimalizacesikany.cz
- MŠMT
na tel. 257 193 310 (doc. Bohumil Stejskal) poskytuje školám, žákům i rodičům odbornou a metodickou pomoc

ODKAZY

www.minimalizacesikany.cz

www.anebo.upol.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.ucitelske-listy.cz

www.bkb.cz

Domácí webové stránky s tematikou šikany:

Společenství proti šikaně , www.sikana.org

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Sdružení Linka bezpečí (800 155 155) , www.linkabezpeci.cz

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

XII. Evaluace

Zpětná vazba – vyhodnocení dotazníku